

Код. Наименование на учебната дисциплина Икономика на ромите	
Титуляри на курса: доц. Красен Станчев	
Характер на дисциплината Интердисциплинарен	Образователно-научна степен Доктор
Година на обучение 2016-2017	Семестър Зимен
Кредити 5	Хорариум 30 часа лекции
Характер на обучението Лекционен курс с презентации по всяка тема	Цели на курса: Запознаване с ролята на остракираните малцинства в икономиката, на примера ромите в съвременна България.
Методи на оценяване: изпит и/или курсова работа Език на обучението: български и английски	

Предварителни изисквания

- Добро владение на чужди езици, особено английски;
- Съгласие от научния ръководител

Цели на дисциплината

Ромите са само пример, а основна цел на курса е да покаже приложението на икономическите знания към сложни социални феномени като неприемане на „другия“ и междуетнически конфликти и образа.

Подчинена, но неотменна цел е също да се разкрият обществените, общоикономическите ползи (включително пропуснатите) и разходите от ромското включване или изключване.

Съдържание на дисциплината (анотация и теми)

Курсът дава възможност на докторантите от хуманитарни, икономически, политологически и юридически специалности да се запознаят с ролята на икономическите знания (включително обяснителната им сила) в анализа на междуетническите конфликти, бедността и социалните остракизми и поддържащите ги или преодоляващите ги политики.

Изложението тръгва от знакови исторически феномени на остракизъм и преследване на малцинства, сравнява с тях положението на ромите в ЕС и България, показва мястото им съвременната статистика на бедността, заетостта, образованието, пенсионното дели и здравеопазването и завършва с описание на методите за анализ на пропуснати ползи и политиките за справяне с остракизма.

Съдържанието на курса се разгръща в следните теми:

- Ролята на малцинствата и емиграцията в стопанската история на света;
- „Статистика“ на обществената омраза и самочувствие на примера на отношението към ромите през последните 20 години, но и преди това;

- Ромите в страните членки на ЕС: законодателство, изследвания и предполагаеми рамки на политиките спрямо малцинствата и дискриминацията;
- Класическата икономическа теория и проблемът за бедността в сравнение с теорията на класите;
- Ромите и другите етнически групи в България след 1997 г., включително по време на пандемията от COVID-19;
- Икономически статус: собственост, работа и материално положение на ромите;
- Ромите и „спестовните“ и дългосрочни отрасли на икономиката – здравеопазване, образование и пенсионно дело;
- Продължителност на живота на ромите и представяне на ползите и разходите от тяхното включване или изключване в и от обществения и стопанския живот;
- Политики по повод малцинствата: дискриминация и права, стратегии за изпълнение на и европейското законодателство;
- Екскурзия из аналитична, статистическата и правозащитната книжнина за ромите.

Тематичен план

Конкретният тематичен план на курса е следният:

- Увод в икономика на малцинства и миграция
  - a. Евреите и другите чужденци, в следните векове и през втората световна война;
  - b. Африкански роби и свободно наемани работници в Северна Америка;
  - c. Българската емиграция след 1999 г.
- Отношението към ромите в България
  - a. Ромите в епохата на късния социализъм и в прехода към демокрация и пазарна икономика;
  - b. Съвременното обществено отношение към ромите според Европейското изселване на ценностите и други социологически проучвания.
- Ромите в ЕС: права, директиви и политики
- Класическите икономически теории и проблемът за неравенствата и малцинствата:
  - a. Смит и Сей;
  - b. Теоретически основи на „борбата с бедността“ през XX век;
  - c. Международни политики в тази област;
  - d. Петима нобелови лауреати с принос в теорията на благосъстоянието и бедността.
- Ромите и българската икономика след 1997 г.
  - a. Икономически статус към 2001, Десетилетието на ромското включване (2005-2015)р 2011 и 2021 г.;
  - b. Правителствени стратегии (до 2020 е 2030 г.) на ромското включване и резултатите от тях;
  - c. Неправителствен опит.
- Собственост, работа и материално положение на ромите:
  - a. Права на собственост: 1992-2009;
  - b. Заетост и безработица;
  - c. Измерители на благосъстоянието.
- Статут на ромите в здравеопазването, образованието и пенсионното дело –преди и след COVID-19.
  - a. Общи статистически наблюдения;
  - b. Извън заетост, образование и обучение – ИЗОО, изследвания на ИЗОО
- Продължителност на живота на ромите и икономически смисъл на ромското включване
  - a. Предишни изследвания ползите и разходите;
  - b. Стопански ползи и разходим
  - c. Фискални ползи и разходи, включително от политики за справяне с последиците от COVID-19
- Икономически и обществено справедливи политики

- Екскурзия из книжнина за малцинствата, миграцията и ромите
  - a. Известни икономисти за малцинствата – Милтън Фрийдман, Робет Соуел и Уилям Уолтерс;
  - b. Източници на ЕС и страните членки;
  - c. Права и програми: Европейска комисия и ЕВРОСТАТ;
  - d. Ромска книжнина и материали, проследяващи омразата към ромите.

Бележка

В зависимост от дисциплинарния профил на участниците, съдържанието, темите и литературата на курса могат да бъдат модифицирани.

По-долу са дадени само примерните автори и източници.

Препоръчана литература

- **Изследвания на български неправителствени организации:** Институт за пазарна икономика, Български Хелзински комитет, Институт Отворено общество, Фонд Социална алтернатива, Земята – източник на доходи, Фондация Амалипе, Постоянна Ромска конференция и др.
- **Български автори:** Майя Грекова, Илона Томова, Елена Марушиякова и други, включително две серии статии на водещия курса.
- **Стратегии на правителството на Република България за:** ромско включване, борба с бедността и други, включително оценки на стратегиите от институти на БАН и Института за изследвания в образованието.
- **Статистически източници:** НСИ, Европейска комисия (специални изследвания и наблюдения за спазване на законодателството), Съвет на Европа (специални изследвания), Евростат.
- **Изследвания и индекси на Световната банка** за ЕС и България
- **Нобелови лауреати по икономика:** Сен, Ароу, Дийтън, Дуфло, Бенерджи и други.
- **Класически икономисти:** Хюм, Смит, Сей, Маркс и Менгер.
- **Съвременни икономисти, освен Нобеловите лауреати:** Бауер, Сакс, Истърли, Соуел, Уолтерс и други.
- **Изследвания на европейски организации:** Alliance against Antigypsyism, Европейска Агенция за фундаментални права и други.

Красен Станчев